

Gods gedachten over filosofie

“Zoals u dan Christus Jezus de Heer, ontvangen hebt, wandelt in Hem... Ziet toe, dat niemand ú tot zijn prooi maakt door de wijsbegeerte en door ijdel bedrog volgens de overlevering van de mensen, volgens de eerste beginselen van de wereld, en niet volgens Christus” (Kol. 2:6-8).

In Kolosse 2:8-23 waarschuwt Gods Geest ons door middel van de apostel Paulus nadrukkelijk voor vier gevaren: de filosofie (verzen 8-10), judaïsme (verzen 11-17), bijgeloof en occultisme (verzen 18-19) en vleselijke ascese (verzen 20-23). Dit zijn ernstige bedreigingen voor de gelovige die ‘in Christus’ wil wandelen; dus voor de gelovige die in alle domeinen van zijn persoonlijke leven de Heer Jezus wil verheerlijken.

In het Grieks staat er één lidwoord voor ‘wijsbegeerte en ijdel bedrog’ ; beide uitdrukkingen worden dus in één adem genoemd, ze horen onlosmakelijk bij elkaar. Waarom? Omdat de filosofie per definitie God buitensluit; of in andere gevallen God op een menselijke wijze wil verklaren (op dit laatste geval gaan we verderop in dit artikel nog in). God noemt de wijsbegeerte daarom: ijdel bedrog!

Filosofie (wijsbegeerte) betekent letterlijk: liefde tot de wijsheid. Daarbij moeten we niet denken aan de wijsheid van Spreuken 8, de Goddelijke wijsheid die alleen in de Heer Jezus te vinden is. Meer nog: de Wijsheid is in dat hoofdstuk Zijn eigen Naam. Nee, deze zogeheten ‘liefde tot de wijsheid’ komt uit de mens voort; ze richt zich tot het verstand, en beredeneert de wereld en haar bewoners. De wijsbegeerte zoekt een verklaring voor de problemen van het universum, en in het bijzonder voor de levensvraagstukken van de mens – maar sluit het goddelijke Antwoord uit: de Wijsheid, Christus Zelf. God staat buiten hun beschouwingen en mijmeringen. Wijsbegeerte is de poging van de menselijke geest, zichzelf en zijn capaciteiten buiten God om te bewijzen: zijn eigen kunnen, zijn eigen kennis.

Een specifieke vorm van filosofie is de evolutietheorie, of beter: de evolutieredenering, die zonder enig vast fundament in de natuur en in volslagen tegenspraak met Gods Woord redeneert en argumenteert, om kost wat kost te kunnen komen tot de conclusie dat God niet bestaat of in elk geval geen almachtige Schepper-God is (en dus ook geen Heiland-God kan zijn!).

De filosofie in al haar vormen (en overigens ook de sterk verwante antroposofie) is volgens Gods Woord ijdel, inhoudsloos, hol en leeg bedrog, omdat ze de mens tot basis, uitgangspunt en middelpunt, ja, tot norm maakt. Gods Woord zegt al in 1 Korinthe 1:23 dat het woord van het kruis voor de Grieken een dwaasheid is, want zij kunnen het ook niet verstaan, omdat geestelijke dingen alleen kunnen worden begrepen met geestelijk inzicht dat God geeft, en niet met menselijke redeneringen, vooronderstellingen en argumentaties. *“Want de wapens van onze strijd zijn niet vleselijk, maar krachtig voor God, tot het slechten (afbreken) van bolwerken, daar wij de overleggingen en elke hoogte die zich verheft tegen de kennis van God, slechten en elke gedachte gevangen nemen tot de gehoorzaamheid van Christus” (2 Kor. 10:4-5).*

Hoe kun je als kind van God bewaard blijven voor de grote gevaren die er van de filosofie uitgaan? Velen hebben immers schipbreuk geleden in hun geloof of zijn zelfs valse leraren

geworden door zich met filosofie in te laten. De verleidingen van de wijsbegeerte in haar diverse vormen zijn niet te onderschatten, juist in studieboeken van het voortgezet en hoger onderwijs, in directe cursussen over filosofie, maar óók in literaire boeken e.d. Wanneer je niet meer genoeg hebt aan Christus, wanneer je je verstand wilt openstellen voor 'nieuwe' gedachten, voor menselijk redeneren, dan is het gevaar enorm groot dat je belangstelling krijgt voor de argumentaties en logica van de menselijke geest. Dan word je meegetrokken door die wereldse manier van denken waarbij de mens centraal staat en in z'n grenzeloze hoogmoed probeert te redeneren over de zin van het leven, de zin van het lijden, het ontstaan van de aarde, enz. – waarbij de almachtige God wordt buitengesloten, Die toch in Zijn Woord antwoord op al die vragen heeft gegeven, voor zover Hem dat goed dacht.

Christelijke wijsbegeerte?

Veel filosofische vraagstukken doen denken aan overwegingen van gelovigen over Christelijke geloofswaarheden. Zo discussieerde Sokrates in de nacht voor hij de dodelijke gifbeker dronk met een vriend over de zin van het leven. De bekende Griekse wijsgeer Plato besteedde eveneens aandacht aan deze vraag, Aristoteles zocht antwoorden op levensvragen. Inderdaad: "Grieken zoeken wijsheid" (1 Kor. 1:22). De wijze waarop filosofen hierover redeneren, doet soms denken aan onze geloofsovertuigingen – alleen wordt de dimensie van de Goddelijke openbaring in Christus volkomen buitengesloten. Dit is door grote denkers uit de geschiedenis van de Christelijke Kerk uit het oog verloren; sommigen zagen zelfs Sokrates en Plato vanwege hun moreel voorbeeldige leven als een soort 'christenen vóór de tijd'. Augustinus stelde dat de filosofie de dienstknecht was van de theologie; Thomas van Aquino ging nog verder en beweerde dat de filosofie de theologie verandert van eenvoudig water in kostbare wijn. En ook nu nog zijn veel theologische opleidingen in sterke mate doortrokken van de leringen van deze en andere deels heidense filosofen. Laten we vasthouden wat de Bijbel zo nadrukkelijk onderstreept: het wezen van God is niet te vatten of uit te leggen met de menselijke geest, maar Hij heeft Zich door genade willen openbaren in Christus. "De eniggeboren Zoon, Die in de schoot van de Vader is, Die heeft Hem verklaard" (Joh 1:18). "Wie Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien" (Joh 14:9).

Christelijke filosofie is daarom wel de ergste vorm van wijsbegeerte die er bestaat, omdat het met een schijn van godsvrucht de kracht ervan verloochent. Het kan zijn dat gelovigen ermee in zee zijn gegaan zonder de ernst ervan te beseffen, maar het verandert niets aan het feit dat ze meedoen aan de vermetele poging van het menselijk verstand zijn Schepper en wat Hij tot stand heeft gebracht te beredeneren en te begrijpen. Maar er is geen doorgronding mogelijk van Gods verstand (Jes. 40:28). "Mijn gedachten (zijn hoger) dan uw gedachten", zegt de HEERE in Jesaja 55:9.

De gevolgen van dergelijke wijsgerige stromingen zijn alom verspreid. De dwaze mens (soms zelfs een gelovige) redeneert in zijn hart:

- Het is niet mogelijk dat Jezus Christus God en Mens in één Persoon was, dat valt niet uit te leggen... (klopt, maar daarom is het nog wel wáár!);
- Of: Drie Personen in één Godheid? Dat bestaat niet...
- Of: terugkomen uit de dood is niet logisch. De opstanding van Jezus was dus niet lichamenlijk, maar geestelijk, symbolisch...

- Of: Paulus was ongetrouwd; geen wonder dat hij vond dat de man het hoofd van de vrouw is, en dat vrouwen in de gemeente moeten zwijgen....
- Of: in die tijd hadden de vrouwen geen stemrecht; logisch dat er destijds geen vrouwelijke oudsten en opzieners waren in de gemeenten; nú is die culturele context anders, dus het mag wél...
- Of: destijds in het Midden-Oosten hadden de vrouwen lang haar en droegen ze een sluier; dat is nu niet meer het geval in Europa; dus mag een zuster de lessen van 1 Kor. 11:2-16 gerust naast zich neerleggen, dat heeft nu geen betekenis meer...
- Of: de mensen dachten toen nu eenmaal dat de aarde in zes dagen is geschapen; daarom staat het ook zó in de Bijbel.

Met andere woorden: in de Bijbel staat wat mensen dachten en hoe ze dachten. En zo wordt Gods Woord, dat door Zijn Geest geïnspireerd is, ook door christelijke filosofieën in dienst van de duivel (de aartsleugenaar) verlaagd tot een boek dat door mensen is geproduceerd, en dus hún culturele ideeën verwoordt in plaats van het eeuwig-blijvende Woord van God te zijn. De Bijbel is terechtgekomen in de beklagdenbank, al sinds lange jaren, en het woord van mensen is norm geworden. Hieraan is de (zogenaamd christelijke) filosofie in belangrijke mate schuldig

Wat moet je doen als je daarmee in aanraking komt? Als je voor je studie of werk aan dergelijke cursussen moet meedoen? Het gaat volgens Kolosse 2 om de filosofie, die per definitie een ijdel, inhoudsloos bedrog en fabeltjes van mensen is. Dit woord bedrog vinden we ook in 2 Thessalonika 2:10: “Allerlei **bedrog** (verleiding) van de ongerechtigheid voor hen die verloren gaan, omdat zij de liefde tot de waarheid niet aangenomen hebben”. Nogmaals: wat moet je in zo’n geval doen? Gods Woord geeft het antwoord: “Ogenschijnlijk bezitten zij godsvrucht, maar de kracht daarvan verloochenen zij. **Wend u van dezen af**... Want er zal een tijd zijn, dat zij de gezonde leer niet zullen verdragen, maar naar hun eigen begeerten voor zichzelf leraars zullen verzamelen, om hun gehoor te laten strelen; en zij zullen het oor van de waarheid afwenden en zich wenden tot de **fabels**. Maar gij, wees nuchter in alles...” (2 Tim. 3:5 en 4:3-5).

De enige oplossing om voor al die dwalingen bewaard te blijven is: “Zoals gij dan Christus Jezus, de Heer, ontvangen hebt, wandelt in Hem, geworteld en opgebouwd in Hem en bevestigd in het geloof, zoals u geleerd is, weest daarin overvloeënd met dankzegging... Want in Hem woont de gehele volheid van de Godheid lichamelijk” (Kol. 2:6-7,9). In Christus woont de gehele Volheid van de Godheid lichamelijk. Dat betekent: God de Vader, God de Zoon, God de Heilige Geest woont in de Heer Jezus Christus sinds Hij in vernedering als Mens op deze aarde geboren werd, en zal in alle eeuwigheid wonen in Hem, de verheerlijkte Mens in de hemel. Dat is een waarheid die ons verstand en begrip zeer ver te boven gaat. Laten we niet redeneren en ons niet laten meeslepen door vreemde leringen, maar ons vol aanbidding en eerbiedige verwondering neerbuigen voor de grote heerlijkheid van onze Heer Jezus Christus! Alleen het zicht op Hem en een innige gemeenschap met Hem kunnen ons voor afwijkingen in ons denken bewaren.